

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

TIMARAKA

XIKAMBELO XA RIXAKA XA LEMBE NA LEMBE 2014 GIREDI 3 XITSONGA RIRIMI RA LE KAYA XIKAMBELO

TIMARAKA: 40

NKARHI: AWARA YIN`WE

XIFUNDZANKULU _____

XIFUNDZANTSONGO _____

SEKETE _____

VITO RA XIKOLO _____

NOMBORO YA EMISI (9 wa tidijiti)

TLILASI (Xik. 3A) _____

XIVONGO _____

VITO _____

RIMBEWU (✓)

MUFANA

NHWANYANA

SIKU RA KU VELEKIWA

C	C	Y	Y	M	M	D	D

Xikambelo lexi xi na tipheji ta12 leti nga katsiki pheji leri.

Swiletelo eka vadyondzi:

1. Hlaya swivutiso hinkwaswo na swiletelo hi vukheta.
2. Hlamulela swivutiso hinkwaswo eka phepha na swivutiso.
3. Mudyondzisi u ta ku pfuna ku hlamula switoloveto u nga si sungula ku hlamula swivutiso swa xikambelo
4. Nkarhi lowu vekiweke wo hlamula swivutiso i 60 wa timinete.

Switoloveto:

1. Tsondzela letere leri nga na nhlamulo leyi nga yona.

Tihomu ti hi nyika ...

A xinkwa.

B masi.

C jamu.

D tiya.

U hlamurile swona loko u tsondzerile B.

2. Tsondzela maendli ...

Mufana wa (famba) kambe nhwanyana wa (tsutsuma).

U hlamurile swona loko u tsondzerile marito 'famba' na 'tsutsuma'.

3. Tsala (x) eka xibokisana lexi nga ekusuhi na nhlamulo leyi nga yona.

Dyambu ri hi nyika ...

mati.	
swakudya.	
ku vonakala.	x
moya.	

U hlamurile swona loko u tsarile xihambano (x) eka xibokisana lexi nga ekusuhi na rito 'ku vonakala'.

4. Swivulwa leswi landzelaka swi hlamusela ndlela leyi hi hlambaka meno ha yona. Tsala tinomboro ta 1-4 eka swibokisana ku komba nandzelelano lowu nga wona u nga wu tirhisaka ku hlamba meno.

Tsakamisa burachi ya meno.	
Kucunga nomo.	
Hlamba meno.	
Kutani u kamela xisibi xa meno eka burachi ya meno.	

U hlamurile swona loko u tsarile tinomboro hi nandzelelano lowu landzelaka:
1, 4, 3, 2.

Eka xikambelo lexi nga ta landzela u ta hlamula swivutiso swo fana na leswi u swi hlamuleke eka 1-4

Xikambelo xi sungula eka phe ji leyi landzelaka.

Hlaya xitori lexi landzelaka kutani u hlamula swivutiso swa 1-6.

"Ndzi twa torha," N`warisokoti a vulavulela ehenhla.

"Hikokwalaho ka yini u nga nwi mati enambyeni?" Ku vutisa N`watuva a ri ehenhla ka murhi lowu a wu ri kusuhi na nambu ekhwatini. "Tivonele leswaku u nga weli ematini."

N`warisokoti a tsutsumela enambyeni ku ya nwa mati. Xikan'wekan`we ku ba moya lowukulu. N`warisokoti a biwa hi moya a wela enambyeni.

"Ndzi pfuneni!" ku huwelela N`warisokoti. "Ndza n`welo!"

N`watuva a lemuka leswaku u fanele a hatlisa a pfuna N`warisokoti. N`watuva a tshova xirhabyana emurhini, kutani a haha a wisela xirhabyana endzeni ka mati. N`warisokoti a khandziya xirhabyana a papamala a huma ematini.

Endzhaku ka masiku mambirhi N`warisokoti a vona muhloti a ri karhi a vekela xirimhani. A lava ku rhiya N`watuva. N`warisokoti a ehleketa leswaku u fanele ku hatlisa a ponisa N`watuva, kutani a khandziya nenge wa muhloti a n`wi luma xikunwani.

"Yoo!" ku cema muhloti. N`watuva a twa ku cema ka muhloti, a haha a ya tumbela emurhini.

[Xi tekiwile eka switori leswi nga tsariwa nakambe hi Ann McGovern]

I. Isala nhlokomhaka (vito) ya xitori.

.....

2. Tsondzela letere leri nga ekusuhi na nhlamulo leji nga yona.
Swimunhuhathwankulu eka xitori i...

- A N'warisokoti na N'wandlopfu.
- B N'warisokoti na N'wakondlo.
- C N'warisokoti na N'watuva.
- D N'warisokoti na n`wana.

3. Tsala (x) eka xibokisana lexi nga ekusuhi na nhlamulo leji nga yona.
N'warisokoti na N'watuva va tshama e ...

ntshaveni.	
khwatini.	
ndlwini.	
xisakeni.	

4. Kombisa nandzelelano lowunene wa timhaka ta xitori lexi u xi hlayeke.
Tsala tinomboro 1-4 eka swibokisana ku komba nandzelelano lowunene.

"Hikokwalaho ka yini u nga nwi mati enambyeni?"	
N'watuva a haha a wisela xirhabyana endzeni ka mati.	
"Ndzi pfuneni!" ku huwelela N'warisokoti. "Ndza n`welo!"	
"Ndzi twa torha" ku vula N'warisokoti.	

5. Hikokwalaho ka yini N'warisokoti a lumile xikunwana xa muhloti?

N'warisokoti u lumile xikunwana xa muhlot hikuva ...

.....

.....

.....

6. Xana u vona onge eku heteleleni N'warisokoti na N'watuva va vile vanghana?
Seketela nhlamulo ya wena.

Ndzi vona onge N'warisokoti na Nwatuva...

.....

.....

.....

7. Xiyaxiya xifaniso kutani u hlamula swivutiso swa 7.1 na 7.2.

7.1 Tsondzela letere leri nga ekusuhi na nhlamulo leyi nga yona.
Xinavetiso lexi i xa nxavo wa le hansi wa ...

- A timhondzo ta mhelembe.
- B swiambalo.
- C swifuwana.
- D swakudya.

- 7.2 Tsala (x) eka xibokisana lexi nga ekusuhi na nhlamulo leyi nga yona.
Xifuwana lexi xi nga xavisiwiki evhengeleni ra swifuwana i ...

nkawa.	
mpfundla.	
ximanga.	
nhlampfi.	

8. Hlaya:

- 8.1 Rihlawuri i rito leri hlamuselaka vanhu kumbe swilo.
Tsondzela mahlawuri **mambirhi** eka xivulwa lexi landzelaka:
Vana lavanene va yingisela vanhu lavakulu.
- 8.2 Riviti i rito leri tirhisiwaka ku thya mavito ya vanhu kumbe swilo.
Tsondzela maviti **mambirhi** eka xivulwa lexi landzelaka:
Swimilana swi kula kahle loko swi cheriwa manyoro.
- 8.3 Rihlanganisi i rito leri hlanganisaka swivulwa.
Tsondzela rihlanganisi **rin'we** eka swivulwa leswi landzelaka:
a. N`warisokoti a lava ku nwela ematini hikuva a nga swi koti ku khida.
b. Muhloti u lava ku rhiya N`watuva kambe a nga na xirimvana.

9. Tsala swivulwa leswi nakambe u swi yisa eka:

9.1 nkarhi wa sweswi.

Minkawa yi khandziyile mirhi ya tibanana.

.....
.....
.....

9.2 nkarhi wa sweswi.

Tinghala ti bongerile nyama.

.....
.....
.....

9.3 nkarhi lowu nga hundza.

Yingwe yi hlongorisa mhala.

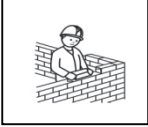
.....
.....
.....

9.4 nkarhi lowu nga hundza.

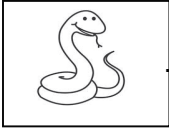
Ntlhambi wa tindlopfu wu khida enambyeni.

.....
.....
.....

10. Languta swif'aniso kutani u tatisa swivandla hi tinhlamulo leti nga tona eka swivulwa.

10.1 Tatana i wa tindlu.

10.2 Nhwanyana u ambala ambala buruku. kambe mufana u

10.3 Musa u vonile

11. Tsala swivulwa leswi landzelaka u tirhisa mahikahatelo mambirhi lamanene.

11.1 musa u rhandza ku tlanga
.....
.....

11.2 xana hi kuma yini eka homu
.....
.....

11.3 Hikokwalaho ka yini vanhu va dlaya timhelembe tindlopfu na tinghala to basa
.....
.....

12. Tatisa swivandla hi xitwananisi xa nhlokomhaka eka swivulwa leswi landzelaka.

12.1 Wanuna u chayela movha.
kambe
vavanuna..... chayela mimovha.

12.2 Swihlangi swi nwa masi.
kambe
xihlangi.....nwa masi.

13. Hlaya nongonoko lowu landzelaka kutani u hlamula swivutiso swa 13.1-13.3.

Swifambo swo ya exikolweni					
Vito	Musumbhunuk u	Ravumbir hi	Ravunhar hu	Ravumune	Ravuntlha nu
Nsuku	bazi	bazi	thekisi	bazi	xitimela
Vunene	thekisi	bazi	thekisi	xitimela	xitimela
Rito	xitimela	thekisi	bazi	bazi	xitimela
Amukelani	bazi	thekisi	bazi	bazi	xitimela

13.1 Nsuku na Amukelani va famba swin'we hi bazi hi Musumbhunuku.
Hi rihi siku rin`wana leri va fambaka swin'we hi bazi ?

.....

13.2 Ku na siku leri vadyondzi hinkwavo va tirhisaka xifambo xo fana.
Xana hi xihi xifambo lexi?

.....

13.3 Hi Ravumune, Vunene u famba hi xitimela kambe Rito u famba hi

.....

14. Hlaya girafu leyi landzelaka kutani u hlamula swivutiso swa 14.1-14.2.

Phuro jeke ya swiharhi

Nomboro ya swiharhi	8				
	7				
	6				
	5				
	4				
	3				
	2				
	1				
		tinkawa	timangwa	tinghala	tiyingwe

14.1 Tsondzela letere leri nga ekusuhi na nhlamulo leyi nga yona. Fananisa nomboro na swiharhi leswi tirhisiwaka hi vadyondzi eka phuro jeke ya vona. Hi xihhi xiharhi lexi nga tirhisiwa ngopfu?

- A Tiyingwe
- B Tinkawa
- C Timangwa
- D Tinghala

14.2 Tsondzela letere leri nga ekusuhi na nhlamulo leyi nga yona.
Xana swifaniso swa tijingwe swi tirhisiwile ku tlula swa tinghala hi
nhlayo yihi?

- A 1
- B 5
- C 3
- D 4

15. Tsala ndzimana yin`we ya kwalomu ka 8 wa swivulwa u hlamusela hi vanghana
wa wena. Tirhisa mahikahatelo, ririmi na mapeletelo lamanene. U nga tsali
tinomboro eka swivulwa swa wena.

Vanghana va mina

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

NTSENGO: 40

